

**VISUOMENĖS ŠVIETIMO BEI INFORMAVIMO
PAKUOČIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO KLAUSIMAIS
PROGRAMA**

2016 metai
Vilnius

TURINYS

Bendrosios nuostatos.....	3
Situacijos apžvalga	4
Programos tikslai ir uždaviniai	6
Programos finansavimas.....	7
Numatomos veiklos ir priemonės	9

BENDROSIOS NUOSTATOS

VšĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“ (PTO) 2012 m. įsteigė grupę Lietuvos gamintojų ir importuotojų.

Pagrindinės organizacijos veiklos kryptys: pakuočių atliekų tvarkymo organizavimas bei visuomenės švietimo ir informavimo veikla.

PTO pagrindiniai švietimo ir informavimo tikslai yra efektyviausiais komunikacijos kanalais ir priemonėmis skatinti gyventojus, kad pastarieji tinkamai rūšiuotų pakuočių atliekas, informuoti gamintojus ir importuotojus apie jų teises ir pareigas, susijusias su pakuočių ir pakuočių atliekų apskaita, tvarkymu bei nustatytų užduočių vykdymu, populiarinti atsakingą visuomenės ir verslo požiūrį į pakuočių atliekų tvarkymą.

Organizacija yra įsipareigojusi vykdyti bei finansuoti visuomenės švietimą ir informavimą pakuočių atliekų tvarkymo klausimais. Siekdama įgyvendinti prisiimtus įsipareigojimus ir atsižvelgdama į planuojamus resursus, Organizacijos parengė 2016 m. Visuomenės švietimo ir informavimo pakuočių atliekų tvarkymo klausimais programą (toliau – Programa).

Programoje apibrėžta esama situacija, pagrindiniai tikslai, finansavimo schema bei planuojamos įgyvendinti priemonės, apimtys, vykdymo terminai, numatomas finansavimas.

SITUACIJOS APŽVALGA

VšĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“ (PTO) trejus metus iš eilės inicijuoja reprezentatyvias visuomenės apklausas, kurių dėka galima stebėti ir analizuoti besikeičiantį visuomenės požiūrį į atliekų rūšiavimą bei tvarkymą, visuomenės švietimo ir informavimo veiklą, egzistuojančias problemas.

Naujausios apklausos duomenimis, kurią 2015 m. spalio mėn. atliko bendrovė „Spinter tyrimai“, rezultatai labai panašūs kaip ir prieš tai buvusių dviejų metų. Nuolat rūšiuojančių atliekas žmonių skaičius lieka ties 35 proc. riba. Daugiausiai rūšiuojamos pakuočių atliekos. Dažniausiai tai – plastikiniai buteliai, stiklo tara, kartonas bei popierius. Kiek rečiau rūšiuojamos elektros lemputės, elektros ir elektronikos prietaisai, maisto ir žaliosios atliekos, rečiausiai - tekstilė.

Absoliuti dauguma (95 proc.) atliekas rūšiuoja namuose. 21 proc. darbe ir tik 2 proc. rūšiuoja renginių metu arba mokymo įstaigose. Apklauso dalyviai nurodo, kad masinio susibūrimo vietose jie neturi galimybės rūšiuoti, nes nėra tam skirtų konteinerių.

Pagrindiniai veiksniai skatinantys rūšiuoti yra teigiamas poveikis aplinkai ir žmonių sveikatai (65 proc.). Taip pat labai svarbu, kad antrinių žaliavų konteineriai būtų arti gyventojų (49 proc.), o daugiau nei trečdaliui respondentų (38 proc.) aktualu, kad būtų perdirbtas didesnis atliekų kiekis ir taupomi gamtiniai išteklių.

Pagrindinės priežastys, lemiančios visuomenės pasyvumą yra: rūšiavimui skirtų talpų vietos stoka namuose (36 proc.), net 28 proc. apklaustųjų pripažino, kad jiems paprasčiausiai trūksta laiko bei noro. Dar tiek pat respondentų atliekų nerūšiuoja, nes mano, jog jų išrūšiuotos atliekos vis tiek kelias į sąvartyną.

Tyrimo metu buvo užduotas klausimas „Kas jus paskatintų rūšiuoti?“. 39 proc. nurodė ekonominę naudą. 33 proc. apklaustųjų įtikintų praktiniai pavyzdžiai apie tai, kas vyksta su išrūšiuotomis atliekomis. 25 proc. asmenų veikti paskatintų baudos.

Atsižvelgiant į tyrimo duomenis bei sukaupią informaciją apie rūšiavimo situaciją visuomenėje, Programos veiklos priemonės orientuotos į:

- vaikų ir jaunimo rūšiavimo įgūdžių formavimą, suteikiant metodines priemones pedagogams;
- priemones, kurios parodytų rūšiavimo naudą bei kas vyksta su išrūšiuotomis atliekomis;

- praktinių įgūdžių formavimą per įvairias priemones, siekiant parodyti geruosius pavyzdžius kaip patogiai ir paprastai organizuoti rūšiavimą namuose, darbe, mokykloje, darželyje;
- gamintojų ir (ar) importuotojų švietimą siekiant, kad jie suvoktų kokią įtaką sprendžiant pakuočių atliekų tvarkymo problemas užima jų pačių vaidmuo projektuojant, kuriant pakuotes, numatant jų gyvavimo ciklą.

Tikimasi, kad šių krypčių išskyrimas, leis efektyviai prisidėti prie visuomenės vartojimo bei rūšiavimo įpročių keitimo ir paskatins didesnį gamintojų ir importuotojų įsitraukimą sprendžiant pakuočių atliekų susidarymo ir tvarkymo problemas.

PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

VšĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“ 2016 m. visuomenės švietimo ir informavimo pakuočių atliekų tvarkymo klausimais programos tikslai bei uždaviniai:

- Bendradarbiaujant su savivaldybėmis, RATC'ais, atliekų tvarkytojais, atrasti ir įgyvendinti efektyviausias priemones skatinančias pirminį atliekų rūšiavimą.
- Šviesti ir informuoti gyventojus apie atliekų prevenciją, pakuočių atliekų tvarkymo būdus, rūšiavimo naudą.
- Informuoti gamintojus ir importuotojus, išleidžiančius į Lietuvos Respublikos vidaus rinką supakuotus gaminius, apie jų teises ir pareigas, kelti jų kvalifikaciją, sąmoningumą šioje srityje, viešinti sektinus pavyzdžius.
- Skatinti gamintojų ir importuotojų, atliekų tvarkytojų, valstybės institucijų, plačiosios visuomenės ir Organizacijos bendradarbiavimą pakuočių atliekų tvarkymo srityje.
- Sukurti ir pristatyti metodinius leidinius apie atliekų rūšiavimą, skirtus Lietuvos pedagogams, verslo ir biudžetinėms įstaigoms bei visiems besidomintiems pakuočių atliekų tvarkymo klausimais.
- Supažindinti visuomenę su Organizacijos ir jos partnerių vykdoma veikla.

2016 m. visuomenės švietimo ir informavimo programos veiksmų programa ir priemonės nukreiptos į numatytų tikslų efektyvų vykdymą ir tęstinumo užtikrinimą.

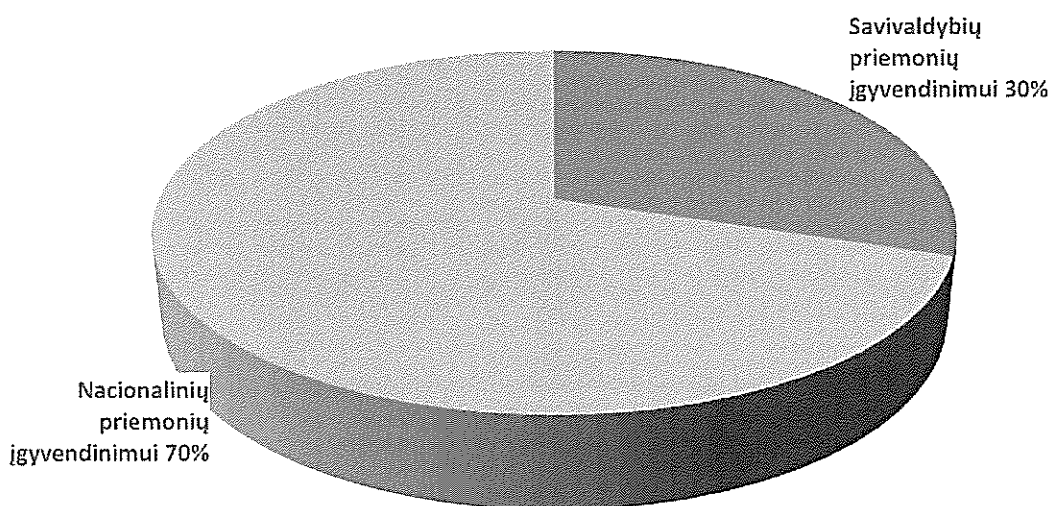
PROGRAMOS FINANSAVIMAS

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 3422 str. 10 d. Organizacija ne mažiau kaip 3 procentus gautų pajamų turi skirti visuomenės švietimui ir informavimui atliekų tvarkymo klausimais.

VšĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“ visuomenės švietimo bei informavimo pakuočių atliekų tvarkymo klausimais programos įgyvendinimą planuoja vykdyti tiek atskirose savivaldybėse, tiek bendrai nacionaliniu mastu. Kadangi daugelis numatytų nacionalinių priemonių puikiai „padengia“ ir regionus, savivaldybių bei nacionalinės programos priemonių įgyvendinimui skirtas lėšas (3 proc. nuo Organizacijos sukauptų lėšų) planuojama paskirstyti 30/70 proc. santykiu (žr. Schema Nr.1):

Schema Nr. 1. Švietimui skiriamų lėšų (3 proc.) paskirstymas, visuomenės švietimo bei informavimo pakuočių atliekų tvarkymo klausimais programos įgyvendinimui, procentais.

LĖŠŲ PASKIRSTYMAS 2016 M.

Siekiant, kad visose savivaldybėse švietimas pakuočių atliekų tvarkymo klausimais vyktų tolygiai ir nebūtų privilegijuotų savivaldybių, konkrečiai savivaldybei skiriamų lėšų dydis priklausys nuo konkrečios savivaldybės teritorijoje gyvenančių gyventojų skaičiaus ir bus apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$(R^* \div B) \times K = S, \text{ kur:}$$

R* – 30 proc. Organizacijos lėšų (Lt) skirtų Visuomenės švietimo ir informavimo atliekų tvarkymo klausimais savivaldybėse programos įgyvendinimui, nuo bendrų 3 procentų sukauptų lėšų, kurias organizacija gauna kaip mokestį už pakuočių atliekų tvarkymo organizavimą iš dalininkų bei pavedimo davėjų.

B – bendras gyventojų skaičius Lietuvoje.

K – konkrečioje savivaldybėje gyvenančių gyventojų skaičius.

S – konkrečiai savivaldybei skiriamos lėšos Visuomenės švietimo ir informavimo atliekų tvarkymo klausimais savivaldybėse programos įgyvendinimui.

*Preliminarus lėšų paskirstymas savivaldybėms planuojamos I metų ketvirčio pabaigoje.

Pagrindiniai švietimo ir informavimo priemonių įgyvendinimo ir finansavimo principai:

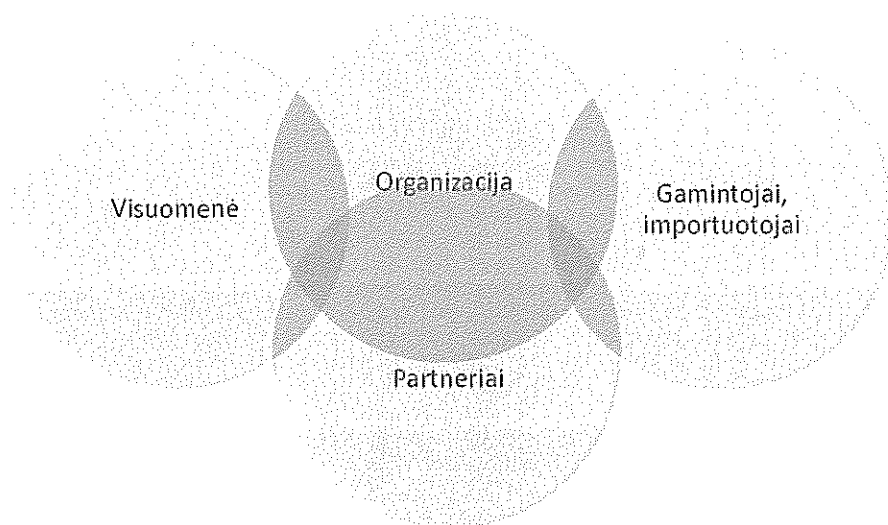
- Įgyvendinant priemones ir renkantis paslaugų teikėjus, siekiama kuo efektyvesnio lėšų panaudojimo ir optimalaus kainos ir kokybės santykio.
- Konkrečių priemonių įgyvendinimui numatytos lėšos nėra pervedamos į savivaldybių biudžetus.
- Savivaldybių švietimo priemonės planuojamos atsižvelgiant į konkrečiai savivaldybei numatomą skirti lėšų dydį.
- Jei keliamus tikslus įmanoma pasiekti numatytais nacionalinėmis priemonėmis, pirmenybė teikiama pastarosioms.
- Svarbu, kad planuojamos priemonės nedubliuotų jau numatytųjų (savivaldybės ar jos partnerių) priemonių laike ir pagal turinį bei nemažintų jų efektyvumo.

NUMATOMOS VEIKLOS IR PRIEMONĖS

Programoje numatomos priemonės bus įgyvendinamos sistemingai, derinant jas tarpusavyje. Jų įgyvendinimas bus vykdomas kaip vientisa ir koordinuota visuomenės švietimo bei informavimo pakuočių atliekų tvarkymo klausimais programa.

2016 m. programoje bus siekiama įgyvendinti tokias veiklas ir pasitelkti priemones, kurios apimtų visas Organizacijos tikslines auditorijas: visuomenę, gamintojus ir importuotojus, partnerius (valstybės institucijas, savivaldybes, RATC'us, atliekų tvarkytojus, nevyriausybinės organizacijas ir kt.).

Schema Nr. 2. Organizacijos tikslinės auditorijos

Numatomos veiklos, priemonės, jų įgyvendinimo laikotarpiai, planuojamos lėšos bei keliami tikslai, kuriuos Organizacija sieks įgyvendinti 2016 m. visuomenės švietimo bei informavimo pakuočių atliekų tvarkymo klausimais programoje, numatyti pateiktoje lentelėje (žr. 1 lentelę).

Lentelė Nr. 1. Planuojamos priemonės, tikslinės grupės, tikslai, vykdymo laikotarpiai, apimtis, finansavimo šaltinis bei planuojamos lėšos 2016 m.

Eil. Nr.	Priemonė	Tikslinė grupė (-ės)	Tikslas, trumpas aprašymas	Vykdymo laikotarpis ir planuojama apimtis				Finansavimo šaltinis	Planuojama skirti lėšų*
				I	II	III	IV		
1.	Kampanija "Nuo teorijos iki praktikos"	Visuomenė, partneriai (švietimo įstaigų pedagogai, neformalaus ugdymo atstovai, savivaldybių bei RATC'ų atstovai, plačioji visuomenė)	Tikslas - paskatinti švietimo sistemos dalyvių bendradarbiavimą, siekiant efektyvesnio švietimo pakuočių atliekų tvarkymo klausimais. Siekis – išsiaiškinti, kokios priemonės yra naudojamos, siekiant šviesti ir informuoti vaikus, moksleivius, bei pristatyti Organizacijos sukurtas metodines priemones, jų integravimo į ugdymo procesą galimybes. Lygiagrečiai kampanijos metu visuomenei bus pristatomi paprasti patarimai ir informacija, kuri skatintų pirminį rūšiavimą.	+ Pasiruošimas	+ Įgyvendinimas (ne mažiau nei 2 skirtingos priemonės: renginys, radijas)			Organizacijos narių įnašai 13 500 EUR	

2.	Kampanija „Rūšiavimo nauda“	Visuomenė, partneriai	Kampanijos tikslas – pasitelkiant įvairius viešinimo būdus ir kanalus, parodyti kas vyksta su išrūšiuotomis atliekomis bei kokia yra pakuočių atliekų rūšiavimo nauda. Tęstinė veikla.	+ Pasiruošimas (konceptijos paruošimas)	+ Pasiruošimas (vizualų ir informacinės medžiagos paruošimas)	+ Įgyvendinimas (ne mažiau nei 2 skirtingos priemonės: spauda, lauko reklama)	+ Įgyvendinimas (ne mažiau nei 1 skirtinga priemonė: spauda, lauko reklama)	Organizacijos narių įnašai	15 000 EUR
3.	Socialinių akcijų, projektų ir įvairių renginių rėmimas, bendradarbiavimas	Visuomenė, nariai, partneriai	Tikslas – dalyvauti, prisidėti įgyvendinat įvairius partnerių, narių ar visuomeninių grupių organizuojamus renginius, projektus. Ne mažiau nei 3 projektai, per einamuosius metus. Tęstinė veikla.	+ Nuolat	+ Nuolat	+ Nuolat	+ Nuolat	Organizacijos narių įnašai	10 300 EUR
4.	Organizacijos interneto svetainių, bei socialinių tinklų informacijos atnaujinimas, jų žinomumo didinimas visuomenėje	Nariai, partneriai, visuomenė	Tikslas – rinkti ir paruošti aktualią informaciją, ją atnaujinti, pateikti Organizacijos internetiniuose puslapiuose www.pto.lt , www.rusiuoijgalvoji.lt bei socialiniame tinkle www.facebook.com Tęstinė veikla.	+ Nuolat	+ Nuolat	+ Nuolat	+ Nuolat	Organizacijos narių įnašai	8000 EUR

5.	Informacinis naujienlaiškis	Nariai, partneriai	Informacinis naujienlaiškis platinamas el. paštu arba taipinamas Organizacijos internetiniame tinklapyje. Organizacija nuo 2013 m. įgyvendina šią priemonę. Tęstinė veikla.	+ 1 naujienlaiškis kas ketvirtį	+ 1 naujienlaiškis kas ketvirtį	+ 1 naujienlaiškis kas ketvirtį	+ 1 naujienlaiškis kas ketvirtį	Organizacijos narių įnašai	4700 EUR
6.	Organizacijos metinis renginys (konferencija-diskusija)	Partneriai, nariai	Organizacijos metinis renginys skirtas pakuočių atliekų tvarkymo rezultatams aptarti, probleminių klausimų išgryninimui, diskusijoms bei efektyvių sprendimų paieškai. Organizacija nuo 2013 m. įgyvendina šią priemonę.		+ Pasiruošimas	+ Įgyvendinimas (1 renginys)		Organizacijos narių įnašai	22 500 EUR
7.	Gamintojų ir/ar importuotojų informavimas pakuočių atliekų tvarkymo klausimais	Nariai	Tikslas – šviesti gamintojus ir importuotojus, siekiant, kad jie suvoktų kokią įtaką sprendžiant pakuočių atliekų tvarkymo problemas užima jų pačių vaidmuo projektuojant, kuriant pakuotes, numatant jų gyvavimo ciklą. Taip pat informuoti aktualiais pakuočių atliekų tvarkymo klausimais. Tęstinė veikla.	+ Ne mažiau nei 1 pasirinkta priemonė (konsultacijos)	+ Ne mažiau nei 1 pasirinkta priemonė (konsultacijos)	+ Ne mažiau nei 1 pasirinkta priemonė (konsultacijos)	+ Ne mažiau nei 1 pasirinkta priemonė (konsultacijos)	Organizacijos narių įnašai	23 500 EUR

8.	Viešosios nuomonės apklausa, tyrimas	Visuomenė, nariai, partneriai	Tikslas - stebėti kaip keičiasi visuomenės rūšiavimo įpročiai ir tendencijos, kokias pakuočių atliekų tvarkymo problemas mato visuomenė. Organizacija nuo 2013 m. kasmet atlieka reprezentatyvias visuomenės apklausas.							4000 EUR	
9.	Suderintų priemonių su konkrečia savivaldybe įgyvendinimas	Visuomenė	Tikslas – bendradarbiaujant su savivaldybėmis, atliekų tvarkytojais, RATC'ais bei pasitekinat įvairius regioninius viešinio kanalų šviesti ir informuoti savivaldybių gyventojus pakuočių atliekų tvarkymo klausimais, skatinti pirminį atliekų rūšiavimą (atmintinės, rekomendacijos, vietinis radijas, vietinė spauda, vietinė TV, lauko reklama, seminarai, skrajutės, bukletai ir kt.). Konkrečių priemonių poreikį savivaldybės pateikia Organizacijai iki einamųjų metų sausio 31 d. Veikla vykdoma nuolat. Tęstinė veikla.	+ Nuolat (ne mažiau nei 1 suderinta konkrečių priemonė su savivaldybėmis arba RATC'ais)	+ Nuolat (ne mažiau nei 1 suderinta konkrečių priemonė su savivaldybėmis arba RATC'ais)	+ Nuolat (ne mažiau nei 1 suderinta konkrečių priemonė su savivaldybėmis arba RATC'ais)	+ Nuolat (ne mažiau nei 1 suderinta konkrečių priemonė su savivaldybėmis arba RATC'ais)	+ Nuolat (ne mažiau nei 1 suderinta konkrečių priemonė su savivaldybėmis arba RATC'ais)		Organizacijos narių įnašai	40 500 EUR

10.	Visuomenės ir švietimo ir informavimo pakuočių atliekų tvarkymo klausimais programos įgyvendinimo koordinavimas	Visuomenė, nariai, partneriai	Programoje numatytų projektų, socialinių akcijų ir kampanijų, renginių planavimas ir įgyvendinimo koordinavimas; numatytų šviečiamųjų ir informacinių leidinių, bukletų, lankstinukų, straipsnių, internetinės medžiagos rengimo, gamybos, talpinimo organizavimas bei įgyvendinimo koordinavimas ir kt.	+	Pagal poreikį	+	Pagal poreikį	+	Pagal poreikį	+	Pagal poreikį	Organizacijos narių įnašai	30 240 EUR
11.	Rezervas	Visuomenė, nariai, partneriai	Papildomos ir konkrečiai nenumatytos priemonės metų eigoje	+	Pagal poreikį	+	Pagal poreikį	+	Pagal poreikį	+	Pagal poreikį	Organizacijos narių įnašai	3000 EUR

* Numatytos lėšos yra preliminarios ir jų dydis bei paskirstymo proporcijos Visuomenės švietimo bei informavimo programos priemonėms gali kisti atsižvelgiant į Organizacijos finansines galimybes ar konkretaus projekto ar renginio pasikeitusias apimtis.

VšĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“
Direktorė

Bena Razbadauskienė